

Magten til grøn omstilling

**Lokal
klimapolitik
har aldrig været
vigtigere**

EN GUIDE TIL GRØN OMSTILLING FRA KOMMUNALT PERSPEKTIV

Indhold

- 05 Forord

- 06 **Plads til sol- og vindenergi ligger i kommunernes hænder**

- 12 **Grøn transport i kommunerne**

- 18 **Grøn sammenhæng, der ses på bundlinjen**

- 24 **Forpligtende ejerskaber**

- 30 **Bygningsdrift som grønt aktiv**

- 34 Hvis du vil vide mere

Tillykke! I kan gøre en forskel

Stort tillykke med valget til den nye kommunalbestyrelse. I og jeres kommune vil få en enorm betydning for Danmarks vej mod klimamålene, og I er den næstsidste kommunalbestyrelse, der kan få os i mål med 70% CO₂-reduktionen inden 2030.

Selvom klimamålet er nationalt, kan det kun indfries med hjælp fra de 98 danske kommuner. Hvert bidrag betyder noget, uanset størrelse og geografi. Fordi ingen kan gøre alt, men alle kan gøre noget.

Der er meget arbejde at gøre. Den gode nyhed er, at der er nye og bedre værktøjer til jeres rådighed og mere viden og velvilje fra såvel borgere som stat.

I denne udgivelse, har vi forsøgt at samle de bedste råd til, hvordan man som kommune kan gribe den grønne omstilling an.

Det handler om skabelse og forbrug af vedvarende energi, grøn transport, bedre samspil mellem sektorer, et grønt fokus som ejer af forsyningerne, samt hvordan man gør de kommunale bygninger til et grønt aktiv.

En stor mundfuld når man som kommune er både ejer, planmyndighed, driftsorganisation og indkøber – alt sammen samtidig med, at man repræsenterer den demokratiske samtale, der helt konkret driver den grønne omstilling.

Heldigvis er der hjælp at hente. For det handler om samarbejde. Mellem politiske modstandere. Mellem forvaltninger. Mellem erhverv, borgere og myndigheder. Midt i det hele står kommunen og skal smede de altafgørende partnerskaber.

Og de danske kommuner har samlet handsken op. Rundt om i landet ses nytænkning og grønne initiativer som aldrig før. Fra klimarådmænd og grønne udvalg til erhvervs-clusters med fokus på sektorkobling handler kommunerne nu.

Vores input er tænkt som en inspiration og oplæg til dialog. Ræk meget gerne ud til os. Vi står klar med råd og viden, der kan hjælpe jer videre.

Beslutningerne I træffer, vil have større betydning end nogensinde før. I har mere magt, fordi den grønne omstilling kræver nogle af de mest gennemgribende udviklinger af vores forsyning og kernevelfærd. Og fordi indfrielsen af de store nationale mål langt henad vejen ligger i jeres hænder.

Derfor er der i helt ekstraordinær grad behov for visionære kommunalpolitikere, der ser klima, energi og forsyning som et hele. Gør man det, handler det nemlig ikke om små, smertefulde energibesparelser, men om en politik hvor to plus to kan blive mere end fire. En politik, der sikrer forsyning, komfort, økonomi og allervigtigst: En politik der gør en forskel for generationer.

Tillykke!

I har magten til

den grønne omstilling

Lars Aagaard

Adm. direktør, Dansk Energi

Plads til sol- og vindenergi ligger i kommunernes hænder

Vedvarende energi (VE) er på hastig fremmarch i hele verden. Drevet af behov for grøn omstilling, og fordi energiformerne bliver stadig billigere. Desuden øger den vedvarende energi forsyningssikkerheden og fjerner uønsket politisk afhængighed af lande, der producerer fossil energi. Samtidig har borgeropbakningen aldrig været større. Kommunerne står med nøglen til resultaterne i sikringen af Danmarks grønne energiforsyning, og det er noget, borgerne vil kunne mærke positivt; på pengepungen, i forsyningssikkerheden og allervigtigst; i reduktionen af den klimaregning vi efterlader til kommende generationer.

Skal Danmarks reduktion af CO₂-udledning ramme 70% i 2030, kræves udbygning af vedvarende energi på alle planer. Vi skal gøre det hele samtidig. Hvis udbygningen af anden grøn kapacitet går som planlagt, skal der stadig opsættes 600-700 MW sol- og vindanlæg på land hvert eneste år. Desværre er tempoet på nuværende tidspunkt kun en brøkdel af det nødvendige. I 2020 var tallet 205 MW og i 2019 blot 45!

Heldigvis har kommunerne mange gode grunde til at hjælpe udbygningen af vedvarende energi godt på vej, og der er reel mulighed for, at de virkelige klimahelte i dansk politik sidder i kommunalbestyrelserne i netop denne valgperiode.

Nye kompensationsordninger for opstilling af vedvarende energianlæg

Salgsoptionsordningen

betyder øget valgfrihed, så boliger i en afstand på 4-6 gange møllehøjde og 0-200 meter fra solcelleanlæg kan vælge at sælge til opstiller. Dette gælder i et år efter anlæggets ibrugtagning og er en udvidelse af de eksisterende muligheder.

Kilde: Energistyrelsen

Myter og klassiske spørgsmål

Kan vi ikke opstille vindmøller på havet fremfor på land?

Havvindmølleparker og energijøer er effektive og vigtige i den grønne omstilling. De er samtidigt dyre og tidskrævende at bygge. Skal vi nå klimamålene, skal vi både have fart i opsætningen af hav- og landvindmøller. Landvindmøller producerer allerede i dag strøm på markedsvilkår, og priserne falder. De er derfor en vigtig kilde til billig grøn strøm med høj forsyningssikkerhed.

Er vindmøllestøj ikke sundhedsskadeligt?

Nej. Kræftens Bekæmpelse og Sundhedsstyrelsen offentliggjorde i 2019 et stort studie af helbreds-effekterne i 553.000 danske husholdninger. Sundhedsstyrelsen konkluderede, at der ikke var fundet belæg for sammenhæng mellem vindmøllestøj og negative helbredseffekter.

Vind- og solkraft kræver statslig støtte for at løbe rundt

Nej. Begge teknologier producerer konkurrencedygtigt på markedsvilkår. Faktisk trækker strøm fra disse kilder elpriserne ned, mens traditionelle kilder trækker den op. Når staten alligevel har visse støtteordninger, handler det om at tilskynde udbygningen for at nå klimamålene.

Hvorfor står møllerne stille når det blæser?

Produktionen af vedvarende energi kan i mange tilfælde ikke gemmes til behovet opstår. Da både blæsten og energibehovet varierer hen over døgn, år og geografiske områder, vil det være nødvendigt med en relativ overkapacitet, så vi også kan følge med, når behovet er størst. En stillestående mølle betyder i reglen blot, at der er meget grøn strøm til rådighed i netværket ift. forbruget. Sommetider står møllerne fx stille herhjemme, fordi tyske møller producerer på livet løs. Udbygning af teknologier som el-biler eller Power-to-X kan med tiden hjælpe med lagring af møllernes energiproduktion.

Kilde: Dansk Energi

Ansvarlighed

De fleste politikere og borgere er opmærksomme på det ansvar, vi har i forhold til klimaet. Imidlertid har de markante prisstigninger på energi (særligt naturgas) i Europa, som ramte i efteråret 2021, sat fokus på ansvaret overfor borgernes forsyning og afhængigheden af fossilleverancer fra Mellemøsten, Rusland eller USA. Energifriserne skal ikke forhindre borgere i at tænde for varmen, og truslen om en kold vinter skal ikke kunne blive et pressionsmiddel i international politik. Derfor står landets lokalpolitikere med en unik chance for at sikre en hurtigere omstilling, bedre forsyning og stabile priser for såvel kommunens egne borgere som borgere i hele Danmark. Kommunalpolitisk opbakning til placeringen af ny lokal, vedvarende energi er den billigste, enkleste og mest effektive måde at sikre vores forsyning og afværge fremtidige energikriser. Priserne er allerede nu konkurrencedygtige, og de falder fortsat.

Samtidig er ny vedvarende energi en god forretning for kommunerne, da andre bærer investeringerne, lodsejerne kompenseres af de virksomheder, der opsætter anlæggene, og statstilskuddet kan lunde i kommunekassen.

Borgeropbakning

En af de største forhindringer for grønne projekter har hidtil været borgermodstand. Mindre, men højtråbende grupper har flere steder skabt berøringsangst og forhalet vigtige beslutninger. Imidlertid viser de seneste års undersøgelser, at danskerne bakker op. Faktisk er op imod ni ud af ti danskere for udbygningen af vedvarende energi – også når det kan ses i de lokale miljøer¹. Dermed er modstand langt henad vejen vendt til opbakning.

Samtidig har nye ordninger og et lovgivningsfokus på minimering af gener betydet, at såvel kommuner som borgere har fået bedre muligheder for kompensation og kontante belønninger. Den nye lov om vedvarende energi er derfor blevet et vigtigt redskab til at sikre den lokale støtte. Afstandszoneerne for kompensation og opkøbstilbud i forbindelse med opstilling af landvindmøller og solceller er forbedret drastisk. Kommunerne modtager et kontant engangsbidrag på 125.000 kr. per MW, og spørgsmålet om støjgener er nu så grundigt belyst af sundhedsmyndigheder og uafhængige eksperter, at den bekymring med sindsro kan afvises².

Nye kompensationsordninger for opstilling af vedvarende energianlæg

Grøn Pulje

betyder, at opstiller af VE-anlæg skal betale 125.000 kr. til kommunen pr. MW ved opstilling af vindmøller og 40.000 kr. ved opstilling af visse solcelleanlæg. Kommunen administrerer midlerne, der betales ved tilslutning og kan anvendes frit. Midlerne er dog primært tiltænkt nabonære projekter eller grønne tiltag.

Kilde: Energistyrelsen

Faktisk har Danmark nogle af de strengeste lovkrav til lyden fra vindmøller i hele Europa. I praksis svarer det til, at boliger i Danmark maksimalt skal trækkes med det, der svarer til lyden fra en støjsvag opvaskemaskine stående i haven, eller hos naboen³. Lyden fra vindmøller vil altså kun i sjældne tilfælde kunne høres, og den maksimale støj er langt mindre end tilsvarende krav til fx vejstøj.

Klimabarometer: Landkommuner i førertrøjen

Blandt de mange fordomme i klimadebatten støder man ofte på ideen om, at byerne befolkes af klimakæmpere, mens landkommuners grønne fokus lader noget tilbage at ønske. Imidlertid er der ingen tvivl om, at førertrøjen, når det kommer til udbygning af grøn energi, særligt hører hjemme i Jylland, nærmere bestemt i Ringkøbing-Skjern Kommune. Det fremgår tydeligt af det aktuelle klimabarometer⁴, som Dansk Energi har udviklet på baggrund af Energistyrelsens tal for kapacitetspotentiale i udbygningen af vedvarende energi i hver enkelt af de 98 kommuner.

1 Undersøgelse foretaget af analyseinstituttet, UserNeeds, for Dansk Energi 2019

2 Sundhedsstyrelsen og Kræftens Bekæmpelse, Undersøgelse af sammenhæng mellem vindmøllestøj og helbredseffekter (2019)

3 Maksimal lydpåvirkning er 42dB udenfor boligen, svarende til en opvaskemaskine i lydkategori A

4 Klimabarometeret udvikles med analyseinstituttet Wilke. Det findes og opdateres på www.danskeenergi.dk

Klimabarometeret sammenligner kommunernes respektive succesrater med at sikre plads til udbygning af sol og vind. Barometeret så første gang dagens lys i 2021 og vil blive opdateret årligt. Det giver mulighed for at give en anerkendelse til de kommunalbestyrelser, som arbejder hårdt for at leve op til deres potentiale for vedvarende energi.

Potentialet er i sagens natur forskelligt, da kommunernes vej til grønne gevinster er afhængig af bl.a. geografi og bebyggelsestæthed. Fælles for alle kommuner er dog, at der er et potentiale at hente. Klimabarometeret viser, hvilke kommuner der er nået længst i forløsningsen af dette potentiale og er dermed en fin indikation af fremskridt i kommunens grønne omstilling.

Ringkøbing-Skjern har skabt plads til en udbygning af sol- og vindenergi på hele 109 MW siden 2017 og lagt sig i spidsen af feltet. Den øverste del af listen er i øvrigt domineret af jyske kommuner. Faktisk er det kun Lolland, der blander sig i top ti. De øvrige kommuner er alle at finde vest for Lillebælt.

Nye kompensationsordninger for opstilling af vedvarende energianlæg

VE-bonusordningen betyder en økonomisk kompensation til naboer i afstand af 4-8 gange møllehøjde. Bonus svarer til 6,5 KW af møllens produktion og vil variere i møllens levetid. Bonusordningen repræsenterer en gennemsnitlig forhøjelse af nabobidraget fra 5.000 kr./år til ca. 6.500 kr./år.

Kilde: Energistyrelsen

Vilje og målrettet sagsbehandling giver grøn gevinst

Selvom potentialet for opstilling af vedvarende energiformer varierer enormt på tværs af både land- og bykommuner, så har succeshistorierne en hel del til fælles. De starter oftest med en kommunal vision, der inddrages i arbejdet med alt fra borgerdialog til ansøgningsprocedurer. Kommunens positive holdning til grøn omstilling bliver simpelthen videreført i forvaltningen for at undgå unødigt bureaukrati, spildtid og fejl. I Ringkøbing-Skjern Kommune er resultaterne et produkt af en langsigtet strategi, hvor visionen blev tegnet af kommunalbestyrelsen helt tilbage i 2009. Derudover har kommunen arbejdet målrettet med nedsættelsen af et decideret energiråd, et energisekretariat og løbende statusopfølgning gennem de årlige energiregnskaber.

Praktisk har det øgede fokus manifesteret sig i sagsbehandling. Det har betydet kortere tidshorisonter og fremskyndet samarbejdet mellem opstiller og forvaltninger, så projekterne i endnu højere grad bliver set i en større lokal sammenhæng. Den hurtigere vej fra vilje til handling er attraktiv for investorer, samtidigt med at man hurtigere kan høste klimagevinsterne.

Erfaringerne taler sit tydelige sprog. Jo tidligere naboer, organisationer, forsyningsselskaber og netselskaber inddrages i planerne, desto bedre bliver resultaterne. Det hele starter med at få identificeret egnede områder og indlede dialogen for at skabe projekter, der fortjener den brede folkelige opbakning ■

Brændende spørgsmål

Ønsker en kommunalbestyrelse at påvirke udbygningen af vedvarende energi i denne valgperiode, er det en stor fordel at tage stilling til følgende spørgsmål:

Vil kommunen sætte et konkret mål for ny vedvarende energi?

Alle kommuner har forskellige potentialer for, hvor meget ny vind- og solenergi, der er plads til at opføre lokalt. Det handler fx om, hvor meget tilgængelig landbrugsjord der er indenfor kommunegrænsen og evt. barrierer for at opstille vindmøller pga. beskyttelseszoner mv. Som kommunalpolitiker kan du tage udgangspunkt i Dansk Energis klimabarometer for at se om, der er et uudnyttet potentiale, som I kan opnå ved at sætte et kommunalt mål for placering af nye vedvarende energianlæg frem mod 2025 og 2030. Klare mål, delmål og opfølgning er måden at realisere såvel en månelanding som en grøn forsyning.

Bakker kommunen reelt op om mere vedvarende energi?

Tør din kommune klart at melde ud, at der skal sikres plads til flere vindmøller og solceller i denne valgperiode? Tal viser, at kommuner, som arbejder proaktivt for vedvarende energi, også godkender flere nye projekter, end de kommuner der blot sagsbehandler indkomne forslag.

Vil kommunen sammentænke borger-, natur- og klimahensyn?

Som kommune kan man være med til at sikre, at grøn energi og natur kan gå hånd i hånd. Nogle gange består lokal modstand i snævre interesser, andre gange som følge af silotænkning, hvor klima og miljøhensyn ender med at spænde ben for hinanden. Alle synspunkter er legitime, men det er vigtigt at tage dialogen, før de eneste tilbageværende røster er modstandere, der ikke blev hørt. Kommuner, der tør tage debatten med alle typer borgere i en oprigtig dialog med udgangspunkt i planer for kommunens potentiale, skaber mere succesfulde projekter. Det kan være en idé at nedsætte et grønt råd til at sikre den positive dialog.

Grøn transport i kommunerne

En af de vigtigste forudsætninger for at nå klimamålene er en omstilling af måden, vi transporterer på. Det gælder både gods- og persontransport. Kommunens egen vognpark og de kollektive transportløsninger er også en vigtig brik. I de fleste kommuner er det imidlertid personbilerne, der gør den helt store forskel.

Der ligger en stor opgave hos kommunen i at feje for egen dør først – fx ved at prioritere elbiler i den lokale parkeringsstrategi, ved at stille krav om grøn varetransport til egne leverandører, krav om emissionsfrie busser, eller krav om at sikre en fortsat udskiftning til en grønne kommunal bilflåde.

Danskernes appetit på elbiler eksploderer lige nu. Tilgængeligheden af lademuligheder er derfor en af de største forhindringer for omstillingen til elbiler⁵. En stor opgave for lokalpolitikere er derfor at imødekomme borgernes forventning om ladestanderer til deres nye elbil, gennem lokal adgang til opsætning af ladestanderer på kommunens veje og via de parkeringsregler kommunen fastlægger. Ca. hver fjerde nye bil kører på el, og dette tal vokser lynhurtigt. Det er glædeligt af en lang række årsager. Elbiler udleder ingen partikelforurening i byen, de reducerer støjgener og allervigtigst: Deres klimabelastning er i dag blot ca. en femtedel af en gennemsnitlig ny bil med forbrændingsmotor⁶. Disse tal er baseret på såkaldte "vugge-til-grav-analyser" og indeholder alle dele af klimabelastningen inkl. produktion af brændstof og batterier. I takt med, at vores elproduktion bliver stadig grønnere, vil ikke blot nye men også eksisterende elbilers klimabelastning blive endnu mindre.

Forskellige udfordringer rundt om i landet

Selvom efterspørgslen efter gode lademuligheder vokser voldsomt i hele landet, er der forskel på behovet. I de store byer handler det om ladestanderer til folk i etageejendomme, mens andre kommuner vil opleve, at ladekapaciteten er en nøglefaktor for tiltrækningen af turister. I nogle kommunalbestyrelser kan man påvirke meget i indkøb af en grøn vognpark og krav til fx busoperatører. I andre giver det mening at se på mulighederne for nulemissionszoner eller forbud mod de mest forurenende typer dieslbiler. Alt sammen er til gavn for de lokale miljøhensyn og driver samtidig udviklingen gennem den altafgørende infrastruktur.

Hjælp til den grønne omstilling af trafikken

Krav til antal ladestanderer

P-pladser med plads til mindst 20 biler skal inden 2025 have etableret mindst én ladestander. Ved beboelsesbygninger gælder kravet om min. én ladestander allerede ved en pladsstørrelse på 10 biler, men kun ved nybygning og ombygning af pladsen.

Kilde: Ladestanderbekendtgørelsen

5 Kilde: FDM

6 Kilde: FDM og Klimarådet

Myter og klassiske spørgsmål

Klimabelastningen er lige så høj for elbiler som for traditionelle biler, fordi batterierne kræver store ressourcer

Nej! Når man ser på den totale belastning i hele bilens levetid (de såkaldte vugge-til-grav-analyser), er elbilens belastning blot 20-25% af belastningen fra en traditionel bil. Og i takt med, at vi får stadig mere grøn strøm til rådighed, bliver belastningen fra elbiler hele tiden lavere. Plug-in-hybridbiler derimod har et aftryk, der er næsten lige så stort som traditionelle biler. Bl.a. fordi batterierne gør dem tunge, så de bruger mere brændstof, når forbrændingsmotoren tager over.

Jeg kan ikke klare mig med en elbil, fordi rækkevidden er for lav

Frygt for at løbe tør er den mest udbredte bekymring og deles af 2 ud af 3 danskere. Imidlertid er eksperter fra DTU og FDM enige om, at frygten er overdrevet, og at elbiler ikke giver mindre frihed, tværtimod.

Kilde: Samvirke, undersøgelse 2021

Elbiler er farlige, og kan bryde i brand

Elbiler brænder ikke mere end almindelige biler. De kan være vanskelige at slukke, men har til gengæld ikke samme risiko for antændelse og eksplosion som flydende brændstof i fossilbiler.

Elbiler er alt for dyre

Selvom elbiler er lidt dyrere i anskaffelse, er økonomien langt bedre allerede efter få år. For biler i mellemklassen kan der hentes en nettobesparelse på ca. 60.000 kr. ved blot fem års ejerskab.

Kilde: FDM, 2021

I nogle kommuner er opstilling af ladestandere en udgift, mens det i andre er en indtægtskilde gennem udbud af de mest attraktive pladser. I langt de fleste er det både og.

I takt med danskernes øgede bilejerskab oplever flere bykommuner mere rift om parkeringspladser i bykernen, hvor det er svært at undgå modsatrettede interesser mellem gående, cyklister, butiksliv, fossibiler, elbiler, plug-in-hybridbiler osv. Det kan skabe et behov i kommunalbestyrelserne for at revidere den lokale parkeringsstrategi, hvor prisen for og pladsen til at parkere i centrum reguleres. Og man må i den forbindelse melde ud, hvorvidt man ønsker at prioritere parkeringsarealer til elbilister i en særlig grad.

I sidste ende vil lokalpolitiske visioner gøre forskellen for både de nære og de nationale klimamål. Den gode nyhed er, at rettidig omhu kan give store økonomiske fordele, bedre trafikafvikling, bedre nærmiljø og samtidigt tilfredsstille et voksende krav blandt et flertal af borgerne.

Kapacitet, økonomi og rettidig omhu

For at få balance imellem borgerbehov, grøn omstilling, udgifter og indtægter kræves en plan. Det starter med et overblik over kommunens behov og muligheder.

De bedste resultater fås, når kommunen har en vision for, hvor mange ladepladser der ønskes per 1.000 elbiler, hvor i kommunen behovene er størst samt en maksimal afstand mellem lademuligheder i byen. Her skal der naturligvis tages hensyn til, hvordan man ønsker trafikken afviklet, hvor man ønsker at tiltrække besøgende osv. Samtidig skal der tages hensyn til udviklingen i antallet af elbiler igennem de næste 10-20 år.

Det er nemlig langt billigere at udbygge ladekapaciteten tilstrækkeligt af få omgange. Det bringer prisen per stander ned og optimerer økonomien ift. både operatørinterveneringer, evt. lejeindtægter og statstilskud.

Den rettidige omhu er derfor en bevidst overkapacitet, der svarer til morgendagens behov.

Hjælp til den grønne omstilling af trafikken

Udvidelse af miljøzoner

Folketinget har givet mulighed for både at udvide miljøzoner i store byer og for at indføre nulemissionszoner i hele landet. Opbakningen blandt borgerne er stor og vokser stadig. 62% af borgerne i større byer støtter fx et forbud mod dieselmotorer i bymidten.

Kilde: Rambøll, Bæredygtige byer 2018

Brændende spørgsmål

Ønsker en kommunalbestyrelse at påvirke omstillingen til grøn transport i denne valgperiode, er det en stor fordel at tage stilling til følgende spørgsmål:

Er der ladestandere nok?

Fra 2022/23 kan kommuner udbyde p-pladser til ladeoperatører i konkurrenceprægede udbud, og en statslig tilskudspulje kan gøre investeringer endnu mere attraktive. Planlægning af udbud bør ske i dialog med lokale elnetselskaber for at sikre god udnyttelse af kapacitet og minimere anlægsgener. Kommunerne får desuden mulighed for at medfinansiere i tilfælde, hvor udbud og markeds kræfter ikke skaber tilstrækkelig fremdrift.

Skal kommunen begrænse ladepladser til fx tre timer?

Moderne elbiler lader hurtigt. Hvis man ikke vil risikere en udnyttelse af ladepladser til gratis døgnparkering og samtidig maksimere ladekapaciteten på opførte standere, kan en tretimers begrænsning på efterspurgt ladepladser være en god løsning.

Skal p-pladser være ladepladser?

Bør kommunen indskrænke antallet af traditionelle p-pladser for i stedet at reservere specifikke ladepladser, som udelukkende kan benyttes til elbiler. Kommunen kan også overveje at gøre elbilparkering gratis for at skubbe yderligere på udviklingen.

Skal kommunen skelne mellem vilkår for elbiler og plug-in-hybridbiler?

De såkaldte plug-in-hybridbiler har været populære. Desværre er der næsten ingen klimagevinst at hente, da udledningen kun er få procent mindre end hos traditionelle biler, samtidig med at der både skal fremstilles batteri og forbrændingsmotor. Plug-in-hybridbiler skal i realiteten køre på el mindst 40% af tiden for blot at konkurrere med traditionelle biler. Og det kan ende med, at disse plug-in-hybridbiler optager ladepladser, der kunne have tjent de rene elbiler. Det kan derfor overvejes, om fx parkeringsfordelene kun skal gælde biler, der alene kører på el. Eller om kommunen skal indføre nulemissionszoner, hvor kun rene elbiler må køre.

Brændende spørgsmål

Ønsker en kommunalbestyrelse at påvirke omstillingen til grøn transport i denne valgperiode, er det en stor fordel at tage stilling til følgende spørgsmål:

Skal kommunen have en grønnere vognpark?

Det betyder noget, om kommunen har en grøn indkøbspolitik for biler eller ej. En undersøgelse viser, at ni ud af ti nyere kommunale biler kører på benzin eller diesel – men at kommuner, som arbejder aktivt med at indkøbe grønne biler, finder flere grønne løsninger og dermed udleder mindre CO₂. Trænger din kommune til et mål for at indkøbe flere grønne biler?

Kilde, Danske Bilimportører, Kommunernes bilflåde 2021

Skal kommunen udnytte de nye muligheder fra Christiansborg?

Højere miljøkrav til personbiler i landets største byer og mulighed i hele landet for at indføre særlige nulemissionszoner, kun for biler der ikke udleder CO₂. Det er essensen af den politiske aftale, 'Miljøinitiativer i grønne byer og en hovedstad i udvikling', som blev vedtaget i efteråret 2021. Hvis kommunerne gør brug af lovgivningen, vil det skubbe på omstilling af transporten og effektivt begrænse den sundhedsskadelige partikelforening i trafikknudepunkter. Et konstruktivt samspil med berørte borgere og virksomheder kan smidiggøre omstillingen til fordel for hele byen.

Skal kommunen udnytte sin styrke som grøn indkøber endnu mere?

Kommunen kan med fordel stille grønne transportkrav til leverandører af fx vasketøj og madudbringning, flextrafik og bustransport.

Hjælp til den grønne omstilling af trafikken

Kommunale ladestandere

Kommunen kan opsætte ladestandere til egen bilpark. Ved evt. overkapacitet bør det undersøges, om denne kan udnyttes af private elbilejere, da lovgivningen åbner for denne mulighed.

Hvordan? Sådan!

At skabe det overblik, der ligger til grund for en helhedsstrategi, kan være en udfordring. Det kræver faglige analyser, data om markedsudviklingen og forvaltningens detaljerede viden om kommunens forudsætninger og unikke forhold. De store konsulentbureauer har specialister, der kan hjælpe med nøjagtige data og planlægning. Er behovet i første omgang en overordnet forståelse for mulighederne og de væsentligste succeskriterier, kan der også være hjælp at hente hos Dansk e-Mobilitet. Her får kommuner hjælp til det grundlæggende arbejde med at opfylde behovet, og adgangen til denne viden kan samtidig bidrage til at kvalificere det fremtidige arbejde yderligere.

Faglige analyser af kapacitetsbehovet er centralt, når kommunens prioriteringer skal omsættes i handling. Skal fokus ligge på at optimere el-prisen, på at skabe lejeindtægter fra attraktive ladepladser eller på at hente maksimal statsstøtte og operatørinvesteringer? Uanset målet er overblikket vejen frem.

Elnetselskaberne får pt. mange anmodninger om nyttilslutninger og arbejder derfor med at forkorte tilslutningstiden, således at også tilkobling af ladestandere til elnettet kan gå hurtigere. Derudover kan de nødvendige tilladelser i visse forvaltninger være længe undervejs grundet omstændelig sagsbehandling.

Ønsker kommunerne at se resultaterne af de grønne visioner omsat hurtigst muligt, kan det være praktisk at strømline de standardiserede ansøgningsprocedurer for ladeoperatørerne i et simpelt "fast track" system. På denne måde kan de kommunalpolitiske visioner omsættes til virkelighed langt hurtigere ■

Hjælp til den grønne omstilling af trafikken

Udbud af opgaven med opsætning af ladestandere

'Forslag til Lov om infrastruktur for alternative drivmidler til transport' peger på, at det fra januar 2022 bliver muligt for kommunerne at udbyde driften af ladestandere på offentlige arealer. Dette kan resultere i betydelig konkurrenceudsættelse med besparelser, eller endda indtægter fra særligt attraktive ladepladser. Samtidig åbnes der mulighed for søgning af statslige puljer til yderligere styrkelse af ladeinfrastruktur.

Dansk e-Mobilitet er brancheorganisation for danske virksomheder med kommerciel interesse i elektrificering af vejtransporten i Danmark. Alliancen består af medlemsvirksomheder fra hele værdikæden rundt om e-Mobilitet, herunder energiselskaber, komponentleverandører, operatører af ladeinfrastruktur, producenter og importører af elektriske køretøjer, vidensinstitutioner og virksomheder, der bruger elektriske køretøjer.

Grøn sammenhæng, der ses på bundlinjen

Skal kommunale klimamål forenes med høj forsyningssikkerhed, fremtidssikring og god samfundsøkonomi, kræves en samarbejdskultur. Ikke blot mellem energiformerne, men også mellem borgere, erhverv og offentlige forvaltere. Konkret handler det om at fjerne silotænkningen, hvor elnet, fjernvarme, vand, kloakering, affald og alle de andre forsyningsopgaver optimeres individuelt, men i stedet arbejde på tværs af forsyningssektorer og ejerstrukturer. Fremtidens gevinster på såvel klima som kroner skal hentes gennem den såkaldte 'sektorkobling'.

Det handler om at skabe værdi og bedre ressourceudnyttelse ved at knytte ting sammen på en ny måde enten fysisk, i tid eller i nye processer. Det handler om samarbejde men også om forretning, hvor man bliver aflønnet for den værdi, man skaber for andre. Selvom det kan lyde diffust, så er det ofte meget håndgribeligt, som fx:

- Når store strømforbrugere, som for eksempel fjernvarmeselskaber med store elkedler og varmepumper eller vandforsyningens pumper, udnytter deres fleksibilitet til at balancere elsystemet. Den kobling i tid betyder, at vi bedre kan udnytte den grønne strøm og elnettet, og at selskaberne og deres kunder får kontant belønning i form af nye systemindtægter og lavere omkostninger til el.
- Når overskudsvarme fra industrien fysisk kobles sammen med fjernvarmenettet og reducerer behovet for at producere varmen på traditionel vis, så både klima, varmekunder og industri stilles bedre.
- Når dialogen og planlægningsprocesserne mellem elnetselskaber, fjernvarme, vand, affald, industri og erhverv sikrer, at de relevante aktørers lokale investeringer tager højde for behov og udvikling hos andre aktører.

Alt det kræver visionære lokalpolitikere, der gennem aktivt ejerskab og facilitering af dialog i kommunerne kan understøtte, at de rigtige ting bindes sammen.

Myter og klassiske spørgsmål

Sektorkobling er et statsligt anliggende, der kræver milliardinvesteringer

Nej. Selvom sektorkobling sommetider kan kræve investeringer, er det først og fremmest en samarbejdskultur, der fokuserer på at få mere ud af mindre.

Vil sektorkobling give mere vedvarende energi eller flere ladestandere?

Ikke nødvendigvis, men sammentænkningen er en forudsætning for at kunne udnytte disse løsninger. Hvad enten det handler om tilstrækkelig netkapacitet til elbilernes strømforbrug eller muligheden for at udnytte evt. overkapacitet af vindstrøm i varmeproduktionen, er sektorkobling svaret.

Sektorkobling er kedeligt og fjært fra borgerne

Sammentænkningen af forsyningen har direkte indflydelse på borgernes pengepung, forsyningssikkerhed og bekvemmelighed. Uanset om sagerne handler om eksorbitante varmeregninger, ringe vandtryk eller gentagne opgravninger af fortov og vejbaner, er borgerne meget bevidste om konsekvenserne af silotænkning. Indsatsen kan mærkes i hele kommunen.

Kilde: Dansk Energi

Elektrificeringen i centrum

For at nedbryde siloerne mellem forskellige energikilder kræves en snitflade, så de forskellige ressourcer gnidningsløst kan udveksles mellem hinanden efter behov og uhindret transporteres over store afstande. Derfor er elektricitet blevet den bærende energikilde, uanset om energien skal bruges til varme, transport industri eller komfort.

At fjerne barriererne mellem de forskellige sektorer er i realiteten en slags smart-grid mellem vidt forskellige forsyningsstrømme. Alle energistrømme vil i sidste ende trække på samme hammel, uanset om kilden er sol, vind, biobrændsel eller andet. Alle vil flyde gennem det kollektive elsystem.

Limen, der skal få elektrificering og sektorkobling til at lykkes, er data og digitalisering. Det er derfor afgørende, at kommunen har fokus på denne dagsorden og sætter krav om digitalisering, hvor dette er muligt.

Hjælp til bedre samarbejdskultur i forsyningssektoren

Tænk på tværs af ejerforhold

Vand- og varmforsyningen er ofte kommunalt ejet, el-forsyningen andelsejet. Staten har kontrol med den overordnede infrastruktur. Industrien er privat, og kommunen er planmyndighed. Et ensidigt fokus, der ikke inddrager løsninger uden for kommunens eget ejerskab skader alle, og regningen for manglende samtænkning havner uanset hvad hos borgerne.

Væk fra den centrale silotænkning

Netop viden om lokale forhold gør kommunalpolitikere i stand til at tænke på tværs af forsyningsstrømme. Det handler ikke om one-size-fits-all, men om rettidig omhu og samarbejdskultur på lokalt plan.

Kommunerne har en vigtig rolle i at få skabt den lokale samarbejdskultur. Det kan ske ved at facilitere et samarbejde mellem forsyningselskaber, erhverv, kommune og andre relevante aktører, hvor de fælles udfordringer kan drøftes, og de gode samarbejdsløsninger kan findes.

I Thy har de netop skabt en ny samarbejdskultur, hvor de lokale forsyningselskaber, landboforening, havn, erhvervsliv og kommune er gået sammen for på tværs af sektorer at finde fælles løsninger på CO₂-udledningerne i Thy⁷.

Sektorkoblingen gør det muligt at se på tværs og have fokus på resultater, hvad enten det handler om klima eller økonomi, og den gør det lettere at træffe kloge valg. Fx vil det i nogle af de eksisterende naturgasområder give rigtig god mening at udbygge fjernvarmenettet og udnytte fjernvarmens storskalafordele og sektorkoblings-synergier. I andre vil det være bedre for samfundskonomen, såvel som for de enkelte husstande, at overgå til individuelle varmepumpeløsninger. Det vigtigste er, at beslutningerne altid tages på et oplyst grundlag, og at der bliver tænkt i sammenhænge.

Hjælp til bedre samarbejdskultur i forsyningssektoren

Tag erhvervslivet med på råd

Der er både grønne jobs og mulighed for at tiltrække nye virksomheder til kommunen, hvis man lykkes med sammen-tænkningen af forsyning.

Kilde: Energistyrelsen

Risikostyring: Ikke en, men mange løsninger

Sektorkoblingen tillader bedre udnyttelse af energien, når den er tilgængelig, der hvor behovet opstår. Det kan fx være i nye lagringsformer som Power-to-X, lagring af grøn strøm i elbilparken, brug af overskudsvarme, eller anvendelse af CO₂-lagring på lokal industri. Samtidig ved vi, at forbrugerne hurtigere vælger grønt, når løsningerne ikke kræver ofre i form af øgede priser eller ringere bekvemmelighed. En sømløs forsyningssektor uden fastlåste siloer vil derfor betyde, at forbrugernes naturlige valg vil bidrage til omstillingen. En helt klassisk win-win-situation.

Mens de klassiske symboler på den grønne omstilling har trukket læsset i den kommunale indsats, vil den kommende tids store sejre i lige så høj grad skulle hentes på intelligent sektorkobling. Til gavn for borgerne, klimaet og økonomien ■

7 www.klimaalliancenthy.dk

Brændende spørgsmål

Ønsker en kommunalbestyrelse at fremme sektorkobling i denne valgperiode, er det en stor fordel at tage stilling til følgende spørgsmål:

Hvordan skal din kommune arbejde strategisk med sektorkobling?

Skal din kommune udarbejde en plan for, hvordan I faciliterer et samarbejde med de relevante aktører på området? Fx det lokale energiselskab, fjernvarmeselskab, ladeoperatører, virksomheder, kraftværker, biogasproducenter, overskudsvarmeleverandører o.lign. Kommunen kan også vælge at nedsætte et decideret "sektorkoblingsudvalg", forankret som et §17, stk. 4-udvalg. Et sådan udvalg er et midlertidigt politisk udvalg, som kommunalbestyrelsen i henhold til Styrelsesloven kan nedsætte til at varetage særlige opgaver, eller til at fungere som rådgivende eller forberedende udvalg for kommunalbestyrelsen, økonomiudvalget eller et af de stående udvalg.

Hvordan samarbejder kommuner/regioner på tværs?

Vil kommunen tage initiativ til endnu tættere samarbejde med nabokommuner og region, så bygrænser ikke hæmmer gode synergier på tværs af de forskellige energi- og forsyningsarter?

Arbejder kommunen aktivt med digital styring og dataindsamling?

Fleksibel tilpasning af energi-produktion og energibehov er en forudsætning for at udnytte samspillet mellem fx fjernvarme og vedvarende energiproduktion. Det kræver præcise data, digitalisering og elektrificering. Derfor bør dette være et kommunalt fokuspunkt.

Forpligtende ejerskaber

Kommunernes engagement i forsyningsvirksomhederne er en af de bedste veje til forløsning af grønt omstillingspotentiale. Men der er behov for helhedstænkning og en decideret ejerskabsstrategi for at forhindre forkerte investeringer og sektorer, der bekriger hinanden til skade for klimamål og samfundsøkonomi.

Sådan skaber kommunen gode rammer for aktivt ejerskab

Giv samtlige kommunale bestyrelsesmedlemmer i forsyningselskaberne en grundig indføring i kommunalplaner

Erhvervsplaner, varmeplaner, klimaplaner vandplaner, affaldsplaner. Alle kommunale målsætninger på forsyningen påvirker hinanden, og bliver alle påvirket af selskabernes aktiviteter. Lad gerne forvaltningens specialister forklare sammenhængen med de enkelte forsyningsområder.

Forsyning er måske ikke sexet, men det er kernevelfærd i sin rene form. Samfund måles og vejes på evnen til at sikre rent drikkevand, stabil elforsyning og velfungerende affaldshåndtering.

Når det kommunalpolitiske puslespil lægges, fordeles en lang række væsentlige roller blandt politikerne. Det drejer sig om bestyrelsesposter i væsentlige forsynings- og infrastrukturvirksomheder; nogle med helt eller delvist kommunalt ejerskab, andre fordi selskabets udformning kræver kommunalt bestyrelsesengagement.

Imidlertid er disse roller væsentligt forskellige fra traditionelle bestyrelsesposter, idet kommunale hensyn kan risikere at stå i kontrast til snævre virksomhedsinteresser. Derfor er der behov for en helhedsplan og en klar bevidsthed om konsekvenserne af bestyrelsesbeslutninger. Ikke mindst konsekvenserne for kommunens vedtagne planer for klima, energi, varme, mobilitet mm.

Sammenhængen mellem den kommunale rolle som planmyndighed og den kommunale magt i selskaberne bør gøres synlig og transparent. Når beslutninger gennem samarbejde kan tjene både selskabets strategi og de kommunale planer, går alting op i en højere enhed. Når det ikke er muligt, er det vigtigt at vide, hvorfor og hvordan beslutningerne stiller kommunalplaner og i sidste ende påvirker service, pris og indfrielsen af de grønne løfter for kommunens borgere.

Beslutninger skal tages med åbne øjne

En øget kommunal interesse kan ikke sikre at alle beslutninger trækker i den rigtige retning, men den kan skabe en klar forståelse for, hvornår man handler med og mod kommunens strategi. Det er vigtigt at forholde sig nysgerrigt og spørge ind til selskabets dispositioner. Er selskabets beslutninger forenelige med kommunens samlede strategi? Sikrer man kunderne stabile forsyninger, der er til at betale? Findes der bedre veje for selskabet?

Myter og klassiske spørgsmål

Kommunale bestyrelsesposter er bare sovepuder eller kontante belønninger til lokalpolitikere.

Selvom posterne ofte aflønnes godt i forhold til kommunalbestyrelsesarbejdet, er der tale om både vigtige, udfordrende og ansvarskrævende poster. De griber ind i kernevelfærden og kan hurtigt blive øretævernes holdeplads, hvis der træffes forkerte beslutninger til skade for borgernes forsyningspriser eller den grønne omstilling.

Kan kommunen virkelig udøve reel indflydelse med nogle få poster i en bestyrelse?

Så absolut. Uanset ejerforholdet er de kommunalt udpegede medlemmer en vigtig bro til kommunen. Det kan både være af stor værdi for kommunen og for forsyningsvirksomheden.

Kan det ikke skabe interessekonflikter for bestyrelsesmedlemmer, hvis de har flere interesser i bestyrelsesarbejdet?

Bestyrelsesmedlemmer skal altid handle i selskabets interesse. Ofte vil den fint kunne koordineres med de overordnede kommunale interesser, men selv i tilfælde, hvor bestyrelsen må handle imod det kommunale helhedsperspektiv, vil det være af stor værdi at forstå samspillet. Både fordi det kan afbøde uheldige konsekvenser i andre forsyningsgrene, og fordi beslutningerne tages med åbne øjne, så konsekvenserne ikke kommer som en overraskelse for hverken borgere eller kommune.

Kilde: Dansk Energi

Sådan skaber kommunen gode rammer for aktivt ejerskab

Skab gunstig feedback-kultur

Et fælles udvalg for kommunalt ejerskab kan hjælpe til koordinering og vidensdeling mellem forsyningsområder. Brug specialister til at klæde bestyrelsesmedlemmer på til væsentlige beslutningspunkter, og sørg for at beslutningernes konsekvenser efterfølgende kan drøftes tværfagligt i forvaltningen. Feedback til og fra forvaltningerne hjælper til at kvalificere beslutninger og forstå konsekvenser.

Helhedsbetragtningen opnås gennem en dialog med forvaltningernes specialister, der sammen kan klæde politiske bestyrelsesmedlemmer på til at tage ansvar for kommunens bestyrelsespost. Denne forberedelse kan fx sikre at investeringer foretages på det bedste og mest oplyste grundlag.

Det handler om at holde kommunikationslinjerne åbne og orientere bagud i forvaltningen om de mest interessante aktiviteter i de enkelte bestyrelser, og sikre en koordinering på tværs både i forvaltningen og i de politiske udvalg, hvor det er relevant.

Tænk i helheder

For at skabe en fungerende helhedsstrategi for kommunalt ejerskab, er der behov for at kommunen udarbejder en ejerstrategi, der kan være en overordnet rød tråd for kommunalt udpegede bestyrelsesmedlemmer, når de kommer tæt på drift og udviklingsspørgsmål ude i forsyningerne. Et aktivt og systematisk ejerskab gør kommunen i stand til at kvalificere forudsætningerne for beslutninger og dermed både understøtte gode løsninger og forhindre kortsigtede investeringer og beslutninger, der kan have konsekvenser langt ud i fremtiden.

Brændende spørgsmål

Ønsker en kommunalbestyrelse at skabe et grønt ejerskabsfokus i denne valgperiode, er det en stor fordel at tage stilling til følgende spørgsmål:

Hvordan skal din kommune arbejde med sit ejerskab af forsyningerne?

På Frederiksberg har man fx taget konsekvensen og vedtaget en grøn ejerskabsstrategi for forsyningsområdet. Det betyder, at alle forsyningsselskaber skal arbejde strategisk og med ambitiøse mål for den grønne værdiskabelse og med en stærk kobling til kommunens ambition om at være CO₂-neutral i 2030.

Kilde: Frederiksberg Kommune, Grønt Ejerskab

Har din kommune forholdt sig til den fremtidige forsyning på tværs af forsyningsarter?

Forskellige forsyningsarter har forskellige egenskaber. Vind- og solenergi er kilder uden emissioner, men produktionen svinger udenfor vores kontrol. Bæredygtig biomasse i varme og elproduktion sikrer forsyningen og kan hurtigt skaleres op og ned med en langt bedre klimaprofil end kul og gas. Overskudsvarme fra industri kan bruges når det er tilgængeligt og sikrer bedre ressourceudnyttelse. Når forsyningsformerne spiller sammen og kan tilpasses forbruget, er resultaterne gunstige for både klima og økonomi.

Er kommunale bestyrelsesmedlemmer bekendt med de forskellige kommunalplaner, og hvordan virksomhedens aktiviteter kan påvirke disse?

Det kan være en fordel, hvis kommunen sammensætter et fagteam på tværs af forvaltninger til at forberede bestyrelsesmedlemmerne.

Bæredygtig biomasse reducerer Danmarks klimaaftryk

Der er mange holdninger til biomasse i energiforsyningen. Hvis vi skal bekæmpe klimaforandringer og sikre, at vi sætter ind, hvor effekten er størst, så bør vi basere vores holdninger på fakta.

I dag bruger Danmark langt mere biomasse end kul. Det er en god ting. Biomasse er nemlig en væsentlig grund til, at vi ikke længere bruger fossile brændsler og er derfor en helt nødvendig trædesten på vejen til 70% reduktion.

Vi kommer til at reducere vores forbrug af biomasse i takt med en elektrificering, men lige nu understøtter den udbygningen af vedvarende energi ved at sikre strøm og varme, når det er vindstille eller solen ikke skinner.

Når vi bruger træ til energi, så skal vi gøre det bæredygtigt. For skoven er en begrænset ressource, som vi skal passe på. Bæredygtigt forvaltede skove producerer først og fremmest kvalitetstræ til møbler, byggeri mv., hvor det erstatter CO₂-udledende produkter som stål, beton og plastik. Når restprodukter, så som grene, kviste, savsmuld og andre rester, kommer fra certificerede skove med strenge krav til økosystemer, biodiversitet og CO₂-regnskab, er det bæredygtigt at bruge biomasse i energiproduktionen.

Vi har i Danmark den strengeste lovgivning i verden, som sikrer, at træ til energi er bæredygtigt og ikke belaster klimaet. Det er dermed forkert, når det påstås, at brug af bæredygtig biomasse til energi fører til, at skove ødelægges.

Sådan skaber kommunen gode rammer for aktivt ejerskab

Hent inspiration til intelligente energisystemer, digitalisering og helheds-tænkning

Byer og regioner kan lære af hinanden. Ligeledes findes der i dag fællesskaber, der samler viden om samspillet i energi- og forsyning. Skal man først til at tage hul på en integreret grøn ejerskabsstrategi i kommunen, kan der være hjælp at hente hos Branchefællesskabet for Intelligent Energi, der arbejder for at styrke balancen mellem produktion og forbrug, ved hjælp af digitalisering og data.

Det handler om at undgå blind optimering af et forsyningsområde på bekostning af det andet. Værktøjet er data og fakta, og en faglig viden om, hvordan forsyningerne påvirker hinanden.

Den samlede organismes trivsel

Silotænkningen skal væk, og andelsejede elselskaber skal arbejde sammen med kommunal forsyning, statslige interesser og private aktører. Ingen sektors succes er et mål i sig selv. Den samlede sektors output, og den grønne omstilling af det samlede input er, hvad der bør stræbes efter. Digitaliseringen giver bedre muligheder for fx forbrugsudjævning og overskudsudnyttelse, så det bliver lettere at sigte efter en samlet succeshistorie.

Målet er tværgående ressourceudnyttelse, hvor hver sektordel indgår som fleksible led i den samlede forsyningsorganisme ■

Intelligent Energi er et branchefællesskab, der samler aktører på tværs af forsyningsarter. Branchefællesskabets medlemmer tæller en række af landets førende energi- og forsyningsselskaber, kommuner, leverandører, rådgivere, universiteter og investorer. De repræsenterer alle forsyningsarter og deler et fokus på optimal ressourceanvendelse indenfor og på tværs af forsyningsarter.

Bygningsdrift som grønt aktiv

I kommunerne anvendes der fortsat en stor mængde energi i bygninger. I gennemsnit forbruger kommunens offentlige institutioner 10 % af det samlede energiforbrug inden for kommunegrænsen⁸. Derfor er det nærliggende at se på besparelspotentialet i kommunernes store bygningsmasse. Og selvom danske kommuner ligger helt i international topklasse på området, er der stadig meget at hente. Undersøgelser viser, at borgerne ønsker et grønt fokus i de kommunale bygninger, men langt henad vejen ikke mener, at kommunerne lever op til ønsket om energieffektiv drift⁹.

De helt store grønne gevinster hentes både ved spareøvelser i bygningens energiforbrug, men også i at se bygninger som en del af et stort virtuelt batteri og dermed som et aktiv i den såkaldte sektorkobling. Det store potentiale ligger også i at se bygninger som en del af et stort virtuelt batteri og dermed som et aktiv i den såkald-

te sektorkobling (se foregående artikler). Vi skal altså til at ændre vores syn på bygninger fra at være energislugere til at være aktiver i den grønne omstilling på linje med de energiproducerende enheder såsom vindmøller og solceller.

Det kræver en såkaldt smart styring, hvor digitaliseringen kan fortælle os, hvornår fx en bygning med fordel kan sænke energiforbruget, uden at det generer brugerne. Måske skal der skrues ned for ventilationen på rådhuset i en kortere periode, måske kan man sænke temperaturstyringen i svømmehallen en anelse, når hallen er lukket, og vindmøllerne står stille.

Eller måske kan man hæve temperaturen begge steder om natten for at skabe balance i elnettet, hvis der er meget billig vindmøllestrøm til rådighed.

Vigtige trin til grønt ejerskab af bygninger

Kortlæg bygninger

Overblikket skabes bedst, hvis den kommunale bygningsmasse kortlægges centralt. På den måde kan man bedre vurdere potentialet i smart styring

⁸ Beregninger fra Dansk Energi: Energiforbrug er el, fjernvarme og brændsler (naturgas og olie). Det samlede energiforbrug er erhvervet, husholdninger og det offentlige

⁹ Kilde: Rambøll: Danskerne Ønsker Mere Grøn Energi

Myter og klassiske spørgsmål

Optimering af bygningsdriften er en dråbe i havet

Nej. En stor del af vores energiforbrug ligger fortsat i bygningsmassen. Samtidig kan smart styring løse kapacitetsudfordringer og medvirke til at gøre hele forsyningssystemet mere fleksibelt.

Digitalisering fremmedgør og skaber manglende gennemsigtighed

Nej. Digitalisering er den vigtigste kilde til viden om energibehov og forbrug og dermed til, hvordan vi skaber maksimal ressourceudnyttelse og løser fluktuationsproblemerne ved vedvarende energi.

Tilbagebetalingstiden er for lang

Tilbagebetalingstiden som isoleret faktor er et dårligt mål for det reelle afkast. Mange forbedringer og besparelser opstår uden for den isolerede business case og bør derfor medtages i vurderingen.

Kilde: Energistyrelsen

Vigtige trin til grønt ejerskab af bygninger

Brug bygningsmassen aktivt i opnåelsen af lokale klimamål

Bygningerne giver et ekstra håndtag til at opnå grønne resultater. Drop synet på bygninger som et energislugende onde, og tænk dem i stedet som celler i et virtuelt batteri.

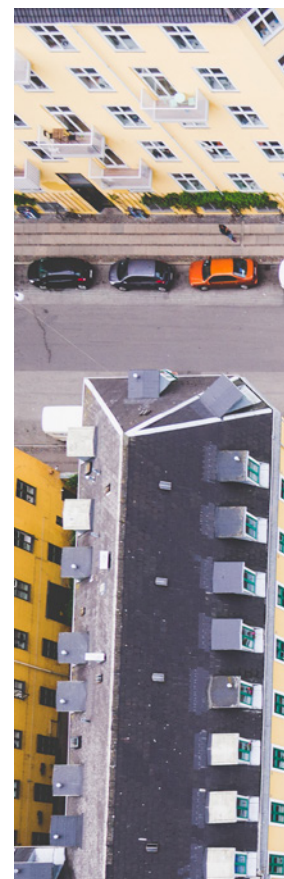
Vigtige trin til grønt ejerskab af bygninger

Tænk alle fordelene ind
Afskrivninger af investeringer skal medtage fordele og besparelser, der opstår som indirekte følgevirkninger af implementeringen. Det øger opbakning, gennemsækelighed og giver et mere retvisende billede af omkostninger.

It-virksomheden IBM udvikler sammen med Københavns Kommune¹⁰ smart styring af bygningers energiforbrug, og det vurderes, at der kan hentes omkring 30% i forøget energieffektivitet. Samtidig gør data fra styringen os klogere på indretningen af infrastrukturen, så potentialet faktisk kan være endnu større, hvis man dermed kan høste gevinster i bygninger udenfor kommunens ejerskab.

Omlægningen til smart styring og dermed grønt ejerskab af bygningsmassen kræver nogle investeringer. Og de kan på overfladen virke som poster med lang tilbagebetalingstid. Det handler dog om at se gevinster og afkast i et samlet perspektiv, der også sænker en lang række andre udgifter og giver konkrete fordele.

Smart styring kan betyde konkrete besparelser i bygningsdriften, simpelthen fordi bygningerne justerer behov og forbrug automatisk. Det kan også betyde kortvarigt merforbrug, når energien er grøn og billig, så man på denne måde lagrer energi i bygningsmassen. Styringen kan dermed også aflaste nettet under spidsbelastninger, hvilket kan forhindre udfald hos borgerne og fjerne behovet for dyre udvidelser af elnettet eller lappeløsninger. Samtidig kan man opnå store fordele på helt andre områder såsom indeklime. Et forbedret indeklime løfter arbejdsmiljøet, reducerer sygdom og kan endda øge effektiviteten på arbejdspladser. Tænk blot på, hvordan korrekt solafskærmning kan sænke temperaturen i sommermånederne uden brug af køling. Bundlinjen er bedre bygningsdrift og forbedret indeklime i samspil med energisystemet ■

¹⁰ Energiwatch, november 2019

Brændende spørgsmål

Ønsker en kommunalbestyrelse at gøre bygningsdriften til et grønt aktiv i denne valgperiode, er det en stor fordel at tage stilling til følgende spørgsmål:

Har kommunen en strategi for vedligehold?

Vedligehold kan være dyrt på budgetterne, men manglende vedligehold bliver i reglen altid dyrere. Heldigvis er danske kommuner i verdensklasse, når det kommer til isolering, energivinduer mv. Vi har en generel sund bygningsmasse, men det kan blive dyrt, hvis alle investeringer skal foretages på samme tid. Derfor bør der gøres op med usund sparekultur på vedligeholdsbudgetterne.

Har kommunen en aktiv digitaliseringsstrategi?

Smart styring kræver digitalisering. Og digitalisering er forudsætningen for både viden om forbrug og sammenkobling af sektorer. Derfor bør kommunens bygningsdrift tænkes ind i digitaliseringsstrategien. Der kan evt. hentes hjælp hos Branchefællesskabet for Intelligent Energi, der har en tværkommunal arbejdsgruppe til facilitering af samarbejde og vidensdeling.

Hvis du vil vide mere

I Dansk Energi, Dansk e-Mobilitet og Intelligent Energi står vi altid klar til at drøfte de mange klimarelaterede valg, du som kommunalpolitikker skal træffe i din kommune.

Ring eller skriv til os

Telefon 35 300 400

Mail de@danskenergi.dk

Dansk Energi er en erhvervs- og interesseorganisation for energiselskaber i Danmark. Sammen leverer vores medlemmer stadigt grønnere strøm til danskerne, samtidig med at de sikrer strøm i stikkontakten 99,99 pct. af tiden til konkurrencedygtige priser.

Dansk Energi understøtter medlemmernes udvikling og placering i de markeder, hvor energi spiller en væsentlig rolle. Det gør vi ved at arbejde med de politiske rammevilkår, løse fællesopgaver og være samlingspunkt for branchen.

Design Essensen
Foto Unsplash/iStock s. 28
Tryk Litotryk

541-740

Læs mere på
danskeenergi.dk

DANSK ENERGI
VODROFFSVEJ 59
1900 FREDERIKSBERG

+45 35 300 400
WWW.DANSKENERGI.DK
DE@DANSKENERGI.DK

 FACEBOOK.COM/DANSKENERGI
 LINKEDIN.COM/COMPANY/DANSK-ENERGI
 TWITTER.COM/DANSKENERGI